

Gudrais pārvaldnieks

1 Bet mācekļiem Jēzus stāstīja: "Kādam bagātam cilvēkam bija nama pārvaldnieks, kas bija apsūdzēts par to, ka ir iztērējis viņa mantu. 2 Un, atsaucis to, viņš tam sacīja: ko es dzirdu par tevi? Dod norēķinu par savu namturību, jo tu vairs nepārvaldīsi namu. 3 Bet nama pārvaldnieks pie sevis jautāja: ko lai es daru? Mans kungs atņem man namturību. Rakt man nav spēka, un ubagot es kaunos. 4 Es zinu, ko darīšu, lai pēc tam, kad būšu atcelts no namturības, būtu kādi, kas mani uzņemtu savos namos. 5 Un, pasaucis vienu pēc otra sava kunga parādniekus, viņš vaicāja pirmajam: cik tu esi parādā manam kungam? 6 Tas atbildēja: simts mucīņu eļļas. Viņš tam sacīja: ņem savu parāda zīmi, sēdies un tūlīt raksti – piecdesmit. 7 Tad viņš jautāja citam: cik tu esi parādā? Tas atbildēja: simts maisus kviešu. Viņš tam sacīja: ņem savu parāda zīmi un raksti – astoņdesmit. 8 Nama kungs uzslavēja negodīgo nama pārvaldnieku, ka tas bija rīkojies saprātīgi, tādēļ ka šī laika dēļ pret savu cilti ir saprātīgāki nekā gaismas dēļ. 9 Es jums saku: iegūstiet sev draugus ar netaisnības mamonu, lai, kad tas zūd, viņi jūs uzņemtu mūžīgajos mājokļos. 10 Kas vismazākajās lietās uzticams, tas arī lielās lietās ir uzticams, un, kas vismazākajās lietās netaisnīgs, tas arī lielās lietās ir netaisnīgs. 11 Ja jūs neesat bijuši uzticami netaisnības mamona lietās, kas jums uzticēs patieso. 12 Ja jūs neesat bijuši uzticami citu lietās, kas jums dos jūsu pašu? 13 Neviens kalps nevar kalpot diviem kungiem; vai nu vienu tas ienīdīs un otru milēs, vai arī vienam izdabās un otru nicinās. Jūs nevarat kalpot Dievam un mamonam." Lūk. 16:1–13

Mīļā draudze!

Šodienas līdztība, pēc ļoti daudz komentētāju domām, ir viena no vissarežģītākajām Jēzus līdztībām. Nemaz nerunājot par saturiskām lietām, tūlīt pie pirmās lasīšanas šī līdztība izraisa nepatīkamu sajūtu. "Ko? Vai Jēzus tiešām tā ir teicis? Vai Viņš šeit neatbalsta krāpniecisku rīcību?" Pēdējais romiešu ķeizars Jūlijs apostāts (atkritējs), ar šo līdztību mēģināja pierādīt, ka kristīgā ticība un tās dibinātājs ir mazvērtīgāka kā pagānu ticība.

Es domāju, ka arī šodien daudziem kristiešiem šī līdztība var izraisīt galvas sāpes, jo tā neiet kopā ar tā saukto kristīgo morāli.

Lai varētu saprast, kā Jēzus to domāja, mums vispirms ir jāizprot līdztības saturu. Arī tas nemaz nav tik vienkārši. Situācija ir tāda, ka vienam bagātniekam pienāk ziņas, ka viņa pārvaldnieks ir izšķērdējis viņa mantu. Jēzus laikā tā bija parasta lieta, ka lielas zemes platības piederēja kādam bagātam vīram, kas tās pārvaldīšanu uzticēja kādam padotajam, bet pats neuzturējās uz vietas, bet baudīja dzīvi Romā vai kādā citā jaukā vietā. Kad viņš uzzina par savu namsaimnieka neuzticību, viņš to nekavējoties atlaiž. "Lai uzraksta nodošanas-pieņemšanas aktu, sakrāmē savas mantas un pazūd."

Pārvaldnieks bija nokļuvis nepatīkamā situācijā. Viņš nemaz nemēģina pierādīt savu nevainību, bet sāk domāt, ko darīt. Ar sliktu reputāciju nekur citur darbu neatradīs. Strādāt fizisku darbu viņam nebija spēka, ubagot kaunējās. Viņš ilgi domāja. Beidzot viņam atausa kāda ideja. "Pag, tā varētu būt laba doma, kas mani varētu izglābt." Mēs redzam, ka šis vīrs tik tiešām bija ļoti apķērīgs un radoša personība. Viņš netērēja laiku ar sevis žēlošanu, bet, nekavējoties, sāka rīkoties. Viņš atsauc visus sava kunga parādniekus un ļāva tiem samazināt savu parādu. Vienam uz pusi, otram par divdesmit procentiem. Krietna summa! Tie, protams, ir priecīgi un labprāt pieņem šādu dāsnu piedāvājumu. Pārvaldnieks ir drošs, ka viņš tādā veidā sev ir nodrošinājis nākotni. Tagad viņš vismaz varēs cerēt uz parādnieku labvēlību.

Tik tālu viss ir skaidrs. Problēmas sākas ar nākamo teikumu. Vecajā Bībeles tulkojumā ir sacīts, ka Jēzus uzslavē pārvaldnieka rīcību, jaunajā tulkojumā tas ir bagātnieks, kas uzteic savu pārvaldnieku, ka viņš ir gudri rīkojies. Pēc konteksta izskatās, ka pēdējais variants ir ticamāks, tomēr rodas jautājums, kāpēc gan īpašnieks lai atbalstītu sava padotā atkārtotu krāpšanu? Viņš jau ir tas zaudētājs, kas neiegūst to, kas viņam pienākas. Atbilde slēpjas tajā, ka Jēzus laikos vēl vairāk kā šodien ļaudis pievērsa uzmanību tam, kā citi cilvēki uz viņiem skatījās. Arī bagātniekiem savs gods bija ļoti svarīgs. Pārvaldnieks ar parādu samazināšanu bija apliecinājis, ka viņa kungs ir ļoti devīgs un labestīgs vīrs. Gan jau viņa parādnieki to

atcerēsies, ka viņi tam tagad ir parādā pateicību. Ja viņš būtu bijis šausmīgi nikns uz savu pārvaldnieku un uztaisījis skandālu par šo viņa rīcību, tad visi pārējie uz viņu būtu skatījušies kā uz cietsirdīgu, šauru skopuli. Galu galā viņam bija jāizšķiras, kas viņam bija svarīgāks – manta vai sava reputācija. Viņš izšķīrās par pēdējo.

Tā šis stāsts bija labi beidzies. Ar sev nepiederošu mantu viltīgais pārvaldnieks bija atlaidis parādniekiem daļu no viņu parāda, pats bija ieguvis jaunus draugus un sava kunga labvēlību, bet viņa kungs bija ieguvis savu līdzilvēku cieņu.

Nākamais jautājums ir, ko Jēzus vēlējās ar šo līdzību pateikt? Viena daļa komentētāju saka, ka Jēzus šeit runā par grēku piedošanu. Mēs visi esam Dievam parādā neiedomājami daudz un nav cilvēka, kas Dieva priekšā var pierādīt, ka visu simtprocentīgi ir lietojis pēc Viņa prāta. Kaut vai paskatāmies uz laiku, kas mums ir dots, cik daudz mēs izšķērdējam par neko? Jēzus laikabiedri skatījās uz Jēzu ar lielām aizdomām, kā Viņš uzdrošinās piedot citiem grēkus? Tādas tiesības pienākas vienīgi Dievam. Jēzus ir krāpnieks, kuram nav tiesību tā rīkoties. Ar šo līdzību Jēzus it kā pieņem šo apsūdzību, bet attīsta to tā, ka viņa pretinieki vairs neko nevar iebilst. Izrādīt žēlastību nekad nevar būt par daudz, pat tad, ja to dara apšaubāmas personas.

Otrs skaidrojums nav pretrunā ar iepriekšējo, tikai mēģina to tvert vēl konkrētāk. Viscaur evaņģēlijiem mēs redzam, ka Jēzus lieto vārdus, kurus var skaidrot dažādi. Piemēram, Tēvreizē mēs lūdzam: *“Piedod mums mūsu parādus, kā arī mēs esam piedevuši saviem parādniekiem.”* Kā tas domāts, vai te ir runa tikai par mūsu grēkiem, vai arī par konkrētiem parādiem? Es domāju, ka ne par velti Jēzus izvēlējās tieši tādu valodu, kas aprakstīja savu līdzilvēku dzīves pieredzi. Parādu gūsts toreiz bija tikpat liela realitāte kā mūsdienās. Jēzus, izejot no šīs pieredzes, parāda, cik liela ir Dieva žēlastība un ka tā attiecas gan uz garīgām, gan uz materiālām lietām. Tas, kā es rīkojos ar savu mantu, ir arī garīga izvēle. Jēzus saka: *“Iegūstiet sev draugus ar netaisnības mamonu, lai, kad tas zūd, viņi jūs uzņemtu mūžīgajos mājokļos.”* Mamons ir vārds no aramiešu valodas un apzīmē mantu, naudu. Tas ļoti ātri var pārvērsties par elku, ko es pielūdzu. Jēzus saka, ka mums ar savu mantu ir jārīkojas tā, ka mēs caur to iegūstam draugus. Kā tas ir domāts?

Varbūt, ka jūs atceraties, kā slavenie miljonāri Kargins un Krasovickis pieprasīja, lai valsts tiem samaksā tiesvedības izdevumus, jo viņu ienākumi esot zem iztikas minimuma. Man ir jāsaka, ka lielāku nekaunību es sen nebiju dzirdējis. Atceraties, kā viņi izrādījās ar savu bagātību, dārgiem pulksteņiem, mašīnām utt., bet tagad, lai tiesātos ar valsti par nozagtiem miljoniem, tie prasa no šīs pašas valsts finansēt viņu tiesvedību. Tas tik tiešām ir līmenis!

Tomēr ne visi bagātnieki ir tik nekaunīgi. Atceramies Asīzes Franci, kas sava tēva prombūtnes laikā aizdāvināja viņa vērtīgās preces, lai atbalstītu nabagos. Atgriežoties viņa tēvs bija ļoti nikns, bet tas jau ir cits jautājums.

Vai ņemsim piemēru par Nobela prēmijas dibinātāju Alfrēdu Nobelu. Kādā rītā 1888. gadā tas uzšķīra franču avīzi un bija satriekts līdz sirds dziļumiem, kad izlasīja savu nāves sludinājumu ar atskatu uz viņa dzīvi. Tā, protams, bija kļūda. Patiesībā viņa brālis bija miris. Tomēr tā sanāca, ka Nobelam bija iespēja izlasīt, kā ļaudis uz viņu skatījās. Virsraksts viņa dzīves aprakstam bija *“Dinamīta karalis”*. Nobels bija kļuvis bagāts ar to, ka viņš ražoja un pārdeva sprāgstvielas. Tas Nobelam nepatika un viņš sāka domāt, kā varētu lietot savu bagātību, lai uzlabotu savu reputāciju. Tā viņš izdomāja, ka visi viņa īpašumi tiks ieguldīti vienā fondā, no kura procentiem katru gadu tiks izmaksāta Nobela miera prēmija cilvēkam, kas ir atbalstījis mieru pasaulē. Šodien mēs viņu atceramies tieši kā šīs prēmijas dibinātāju, nevis kā *“dinamīta karali”*.

Labi, viena lieta ir, ko bagātie dara ar savu naudu, bet cita, kā mēs paši rīkojamies. Kā mēs varam sev iegūt draugus ar netaisnā mamona palīdzību, kas ļaus mums dzīvot mūžīgajos mājokļos. Martiņš Lutērs norādīja, ka šeit ir runa par žēlastību, ko mēs izrādām saviem līdzilvēkiem, it īpaši tiem, kuriem iet grūti. Mēs katrs varam to darīt, ar tām iespējām, kas mums ir dotas. Aizvien atkal man sev ir jājautā, vai es uz savu mantu un naudu skatos kā uz līdzekli, lai nodrošinātu savu dzīvi, vai kā iespēju palīdzēt tiem, kuriem šīs iespējas nav. Pastarajā dienā parādīsies, vai mums Dieva priekšā būs draugi, kas liecinās par žēlastību, ko esam izrādījuši, vai arī mēs paliksim tukšā. Āmen.

